

Voorstel GGZ inloop Rivierduinen voor 2016

Inleiding

Binnen de Wmo 2015 is de voormalige binnen de AWBZ gefinancierde taak inloop GGZ ondergebracht. De GGZ inloop is voor personen met een psychiatrische aandoening die niet in een instelling verblijven. Het budget dat daarvoor in de AWBZ werd besteed is zonder korting in de Wmo opgenomen.

In het PHO Sociale Agenda van december 2014 is besloten om een subsidie te verstrekken aan Rivierduinen om regionaal de inloopfunctie voor de GGZ te (blijven) aanbieden. Deze subsidie werd voor een half jaar gegeven onder de voorwaarde dat Rivierduinen duidelijkheid zou verstrekken over wie gebruik maken van de inloop en dat er vernieuwingen in de opvang zouden worden doorgevoerd. Het PHO Sociale Agenda van mei 2015 besloot om Rivierduinen voor nog een half jaar te subsidiëren met daarbij een korting van 33% ten opzichte van het bedrag dat in het eerste half jaar was toegekend.

Met Rivierduinen is in het afgelopen jaar een aantal maal (zowel bestuurlijk als ambtelijk) overleg geweest over het inzage krijgen in de gebruikers van hun inlopen, hoe de financiering tot 1/1/15 via het zorgkantoor is verlopen en hoe hun inzet voor de doelgroep past binnen de meer algemene inlopen die de gemeenten afzonderlijk of in sub-regionaal verband onder Wmo aan het organiseren zijn.

De activiteiten van Rivierduinen t.a.v. de inloop GGZ

Rivierduinen heeft een procentuele inzage gegeven van de woonplaats van de bezoekers bij hun inlopen. De aantallen zijn gebaseerd op een steelproef van twee maal één week in het jaar. De achtergronden van de bezoekers zijn niet geheel duidelijk. Er wordt aangegeven dat het gaat om klinische psychiatrische patiënten (zo'n 40%), patiënten die nog ambulante zorg ontvangen en voormalige psychiatrische patiënten die uitbehandeld zijn maar nog af en toe voor een kop koffie, steun en samenzijn met lotgenoten langs komen. Voor de inloop in het Theehuis in Oegstgeest telt men tevens ook nog mee familie en/of bekenden die met de klinische patiënt meekomen en wandelaars en/of fietsers die voor een versnapering binnenkomen. Om hoeveel mensen het hierbij gaat is niet duidelijk.

Onder de AWBZ werd men gefinancierd volgens de Prestatiebeschrijvingen en tarieven dagbesteding en vervoer AWBZ van de Nederlandse Zorgautoriteit. Voor 2014 is daar een maximum tarief van € 3.866,43 per uur openstelling per jaar aangegeven. In de prestatiebeschrijving wordt uitdrukkelijk opgemerkt: *'deze prestatie kan alleen worden afgesproken ten behoeve van personen met een psychiatrische aandoening die niet in een instelling verblijven'*. Tevens staat in de beschrijving dat voor de declaratie en verantwoording niet alleen het aantal uren openstelling van belang zijn, er dient ook globaal aangegeven te worden om hoeveel deelnemers het gaat. Door Rivierduinen is aangegeven dat zij ooit met het zorgkantoor overeengekomen zijn dat tot 26 bezoekers er het enkele tarief geldt, van 26 tot 52 het dubbele, en bij 52 tot 78 het driedubbele enz. Op basis daarvan heeft men in 2014 van het zorgkantoor € 1.209.055 ontvangen. Voor de aantallen ging men daarbij uit van alle bezoekers in de inlopen.

Toekomstmodel voor de GGZ inloop van Rivierduinen

In een overleg van 26 oktober jl. tussen een aantal bestuurders van Rivierduinen en de portefeuillehouders van Leiden, Noordwijkerhout en Oegstgeest heeft Rivierduinen een toekomstmodel gepresenteerd voor de inloopfunctie (deze is als bijlage toegevoegd).

Rivierduinen komt met een drietal varianten binnen de inloop:

1. Een gespecialiseerde inloop waar bezoekers terecht kunnen met een langer durende psychiatrische problematiek, die veelal geïsoleerd leven en die niet of moeizaam integreren bij andere voorzieningen.
2. Een algemene inloop voor een brede doelgroep kwetsbare bewoners, waarbij het gaat om een algemene voorziening voor burgers die een mate van veiligheid of een vangnet nodig hebben.

3. Consultatie aan bestaande inloopvoorzieningen waar een 'kleurenmenger' in een bestaande wijkvoorziening tijdelijk inzetbaar is om kwetsbare burgers met psychiatrische (gedrags)problemen bij te staan.

De begroting van dit alles is gelijk aan het bedrag van 2015 met een extra bedrag van € 57.000 voor de 'kleurenmenger' (zie hiervoor de eerder genoemde bijlage).

Door Rivierduinen is voor 2016 nog bij geen enkele gemeente en/of (sub)regio subsidie aangevraagd. Zij wachten op de kaders waarbinnen ze een subsidie zouden kunnen aanvragen.

De inloop in het kader van de Wmo

In de verschillende gemeenten in Holland Rijnland is het afgelopen jaar hard gewerkt aan het creëren van bredere en algemene inloopfuncties. Uitgegaan wordt dan van de volgende definitie:

1. Een inloop is een laagdrempelige voorziening om contact, participatie en structuur te bevorderen en sociaal isolement te voorkomen. Uitgangspunt is dat zo'n inloopfunctie onderdeel moet zijn van de samenleving en daarmee ook verbonden moet zijn.

De vraag voor wie die inloop en daarmee de verantwoordelijkheid van de gemeente is levert discussie op met Rivierduinen. De taak van de gemeenten vanuit de Wmo is er opgericht om mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen. Wie daar in onvoldoende mate in slaagt of wie daar hulp bij nodig heeft kan een beroep doen op de Wmo. Op het zelfstandig wonen in de Wmo wordt voor twee groepen een uitzondering gemaakt: mensen die een indicatie hebben voor beschermd wonen en de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld. Door Rivierduinen wordt nu betoogd dat de inloop zoals zij die o.a. in het Theehuis vormgeven ook een beschermde eerste stap is van hun klinische patiënten en dat de gemeente daarvoor verantwoordelijk is. Deze redenatie past niet in de doelstelling van de Wmo en staat ook haaks op de al eerder aangehaalde definitie uit de Prestatiebeschrijvingen en tarieven dagbesteding en vervoer AWBZ van de Nederlandse Zorgautoriteit. In deze discussie speelt ook het verschil tussen wat het doel van de zorgverlener is en die van de gemeente. De zorgverlener wil zijn cliënt weer voorbereiden op participatie in de maatschappij en gebruikt daarvoor de inloop GGZ als startpunt dan wel als steun in de rug in de overgangsfase naar zelfstandigheid of als voorziening om terugval tegen te gaan. De gemeente wil ook dat inwoners zoveel mogelijk participeren en ziet de inloop als een vangnet, een plaats waar men als het (even) niet gaat terecht kan. De definitie van de inloop zoals door Rivierduinen uitgevoerd lijkt veel meer een deel van de behandeling van de patiënt en daarmee dus niet tot de verantwoordelijkheid van de gemeente te behoren.

Het scherp stellen van deze discussie vraagt van de gemeenten een heldere visie op wat zij als hun taak vinden wanneer het gaat om de GGZ inloopfunctie. Bij het overhevelen van de AWBZ middelen voor de inloop GGZ is wel het volledige bedrag toegevoegd, maar zijn gemeenten vrijgelaten om daar zelf invulling aan te geven. Voorgesteld wordt nu om naast de al onder 1 aangegeven definitie wat een inloop inhoudt ook de volgende definitie van de verantwoordelijkheid van de gemeente aan te geven wanneer het gaat om de specifieke doelgroep zoals die uit de AWBZ afkomstig is:

2. De gemeente is verantwoordelijk voor de inloopfunctie voor mensen met een langdurige psychische stoornis en daarmee samenhangende problematiek, zonder indicatie en die niet in een instelling verblijven, of in een voorziening voor beschermd wonen verblijven met begeleiding of al dagbesteding ontvangen.

Solidariteit in Holland Rijnland

De aard van de problematiek van de doelgroep en het feit dat Rivierduinen aan heeft gegeven dat zij voor de regio de inloop GGZ organiseerde heeft de gemeenten in Holland Rijnland er voor 2015 toe aangezet om solidair met elkaar te zijn en gezamenlijk de inlopen van Rivierduinen te subsidiëren. Deze solidariteit lijkt zich gezien de lokale en sub regionale ontwikkelingen van de diverse algemene inlopen in 2015 in verschillende gemeenten voor

2016 niet meer op een zelfde wijze te gaan voor doen. Gemeenten zijn bezig om ook met andere instellingen inlopen te organiseren, waarbij dagbesteding en verschillende doelgroepen worden betrokken.

Daarnaast zijn de inlopen van Rivierduinen (Flevoweg, Theehuis, Noordwijkerhout, de Poolster en het Creatief atelier) niet gelijk georganiseerd en zijn er ook andere vormen in de regio aanwezig dan wel ontwikkeld. Zo is er het Inloophuis Psychiatrie in Leiden dat vooral 's avonds open is en de inlooptoegang de Brug in Katwijk. In Alphen aan den Rijn is de inloop meegenomen in de aanbesteding voor de Wmo 2015. De gemeente Nieuwkoop is bezig met een eigen inloop waarin ook deze doelgroep wordt opgenomen.

De zwaarte van de problematiek van mensen met een langdurige psychische stoornis vraagt veelal om meer professionelere begeleiding. Maar er zijn inmiddels ook ervaringen in het land opgedaan waarbij menging in een algemenere inloop en begeleiding ook door minder gespecialiseerde professionals of vrijwilligers plaatsvindt. Dit is ook in de regio gaande. Ook belangrijk is het zo dicht mogelijk bij de eigen leef- en woonomgeving organiseren van een plek waar men zo af en toe eens langs kan voor een kop koffie, wat ondersteuning en contact met eventuele lotgenoten. Op een paar plaatsen in de regio organiseren van een specifieke inloop is dan eigenlijk geen optie en verklaart het verminderen van draagvlak om met alle gemeenten in Holland Rijnland de financiën te regelen voor Rivierduinen.

Afhankelijk van wat Rivierduinen aanbiedt aan GGZ-inloop voor de omschreven doelgroep is het aan de gemeenten en/of sub regio's om te bepalen of zij daarvoor Rivierduinen de aangewezen instelling achten. Combinatie met anderen zorgverleners, doelgroepen en in de buurt of de wijk blijft daarbij wel voorop staan.

3. De GGZ inloop zoals thans door Rivierduinen aangeboden kent, gezien de ontwikkelingen binnen de verschillende gemeenten en sub-regio's, geen draagvlak om regionaal te worden gesubsidieerd.

Uitwerking toekomstmodel Rivierduinen

Voor de door Rivierduinen in haar toekomstmodel genoemde gespecialiseerde inloop (optie 1) is het de vraag of dit binnen de verantwoordelijkheid van de gemeenten past. Directe dan wel indirecte koppeling aan klinische en ambulante activiteiten van Rivierduinen van een inloop is niet wenselijk. De plek van de inloop in het huidige Theehuis op het terrein van Rivierduinen strookt niet met een algemene voor iedereen, die daar behoefte aan heeft, toegankelijke locatie. Verschillende opties voor deze inloop zijn denkbaar, zoals: afbouwen, hem alleen inzetten voor patiënten die in klinische of ambulante behandeling zijn of commercialiseren tot een horeca-aangelegenheid.

Het aan Rivierduinen zelf om op de initiatieven, die er in de regio spelen, in te springen wanneer het gaat om een algemene inloop die voor een ieder toegankelijk is. De expertise van Rivierduinen in dit soort inlopen voor de doelgroep waar de gemeente ook voor verantwoordelijk is heeft zijn meerwaarde. Aan de gemeenten/sub regio's is het daarbij zelf om te bepalen of specifiek voor die doelgroep een aparte inloop noodzakelijk is. Dit is afhankelijk van de lokale situatie en de aanwezigheid van de eerder genoemde doelgroep. Voor mensen die kampen met een complexe problematiek, die voortkomt uit hun langdurige psychische stoornis, en die dus meer begeleiding nodig hebben, blijft het lastig om de grens tussen 'vrije inloop' en 'begeleiding' te trekken. Bemoeienis door een professional is bijna niet te voorkomen. Of er dan sprake is van maatwerk of inzet van een algemene ondersteuning door Rivierduinen is aan de gemeenten/sub regio's. De door Rivierduinen geïntroduceerde 'kleurenmenger' kan hierin een rol spelen.

4. Het toekomstmodel van Rivierduinen vraagt nadere uitwerking. Het is aan de gemeente/sub regio zelf om te bepalen in hoeverre er behoefte bestaat aan een gespecialiseerde inloop en de inzet van de 'kleurenmenger'. Het is aan Rivierduinen om zich aan te sluiten bij de algemene inlopen die in de regio worden opgezet.

Financiering

Door de gemeenten is bij de overheveling van de GGZ inloop vanuit de AWBZ naar de Wmo een totaal ongekort budget ontvangen. Zoals al aangegeven zat daar niet de bepaling bij dat het ook daadwerkelijk aan deze taak zou moeten worden uitgegeven.

Over 2015 hebben alle gemeenten in Holland Rijnland bijgedragen aan de financiering van de GGZ inloop van Rivierduinen. Die financiering heeft toen plaatsgevonden op basis van de totale kosten die Rivierduinen opgaf voor de verschillende locaties.

Het is het overwegen waard om voor dit soort inlopen de oude systematiek van de AWBZ te gaan aanhouden: dus een vast jaartarief per uur openstelling per week. In hoeverre daarbij dan ook het aantal unieke bezoekers moet gaan gelden is discutabel: wellicht doet dat de inventiviteit van de betrokken instelling teniet om bijvoorbeeld met zo'n tarief ook vrijwilligers in te zetten en/of de inloop te combineren met andere doelgroepen.

Er is veel voor te zeggen om voor de inloop in zijn algemeenheid een dergelijke financiering op te zetten. Dit past in het aanbieden van een algemene voorziening, het betrekken van de buurt en vrijwilligers bij de opvang, geeft ruimte aan de instelling die zo'n voorziening wil opzetten en maakt vrije inloop voor de doelgroep mogelijk.

Voor mensen die echter kampen met een complexe problematiek, die voortkomt uit hun langdurige psychische stoornis, en die dus meer begeleiding nodig hebben blijft het lastig om de grens tussen 'vrije inloop' en 'begeleiding' te trekken. In die gevallen zal op één of ander moment een professional zich bemoeien met zijn/haar situatie. Als je dat als gemeente wil is een standaardtarief op basis van openstelling niet afdoende. Je zal dan toch een soort van maatwerkvoorziening moeten inzetten voor de betrokken persoon.

5. De financiering van de inloopvoorziening in zijn algemeenheid kan afdoende worden geregeld met een basistarief per uur openstelling per week. Bij die bezoekers die meer begeleiding nodig hebben is een maatwerk tarief op basis van uren inzet onontkoombaar.

Vervolg voor Rivierduinen

Duidelijk is dat de huidige GGZ-inloop zoals door Rivierduinen wordt georganiseerd binnen de regio geen toekomst heeft. Ombouw van die inlopen, duidelijkheid van wie er gebruik van maakt en wat er precies wordt aangeboden is noodzakelijk. Het toekomstmodel dat zij hebben gepresenteerd is een richting maar dan alleen voor die doelgroep waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn.

Binnen de hiervoor genoemde vijf uitgangspunten zal Rivierduinen in de komende jaren haar dienstverlening met betrekking tot de inloop verder vorm moeten geven. De tijd om dit al ingaande 2016 voor elkaar te krijgen is kort en vraagt van Rivierduinen een grote inzet waar het gaat om hun huidige inlopen. Tot nu toe heeft Rivierduinen geen subsidie aangevraagd voor 2016, omdat zij aangeven de kaders van de gemeenten te missen. Aan de andere kant hebben de gemeenten al ruim een jaar actie van Rivierduinen gevraagd en die pas laat in een eerste gedachtegang gekregen.

Gezien het afgelopen jaar en het uitblijven van acties van Rivierduinen is voor een derde maal voor een half jaar verlengen van een nauwelijks gefundeerde subsidie niet te verdedigen. Daarnaast is gezien de ontwikkelingen dit jaar solidariteit van alle gemeenten in de regio niet meer te verwachten. Maar sluiten van de huidige inlopen per 1 januari 2016 is ook niet echt een optie.

Een mogelijkheid om de huidige inlopen van Rivierduinen, te weten: Flevoweg, Theehuis, Noordwijkerhout, de Poolster en het Creatief atelier, voor het eerste half jaar van 2016 nog wel te subsidiëren is om dat te laten doen door de gemeenten in de betrokken sub regio's. Voorwaarden daarbij zijn dan de afbouw van in ieder geval de financiering van de inloop in het Theehuis in de huidige setting, inrichten van inlopen alleen voor de inwoners die vallen onder de definitie van de doelgroep en samenwerking binnen de in de regio's al gaande ontwikkelingen van inlopen e.d. . De inzet van professionele ondersteuning, of zoals door Rivierduinen genoemd 'de kleurenmenger', zal verder moeten worden uitgewerkt. Deze dienstverlening is straks ter beoordeling aan de gemeenten of de sub regio's zelf.

- Verandering op zo korte termijn van de subsidiegrondslag voor Rivierduinen is eigenlijk niet meer te doen.
- Stoppen van huidige inlopen per 1 januari 2016 is geen optie.
- Solidariteit van alle gemeenten in Holland Rijnland om gezamenlijk de GGZ-inloop van Rivierduinen voort te laten bestaan is niet aanwezig.

Voorstel aan Rivierduinen voor subsidiering 2016:

- afbouw van in ieder geval de financiering van de inloopfunctie in het Theehuis in de huidige setting;
- omvormen of afbouwen van de andere inlopen dan wel integreren in andere initiatieven in de gemeenten;
- onderscheid te maken in bezoekers van de inloop die behoren tot de doelgroep Wmo en doelgroep Wlz/zorgverzekeringswet;
- eventueel inrichten van inlopen alleen voor de inwoners die vallen onder de definitie van de doelgroep en daarbij samenwerking zoeken binnen in de regio al gaande ontwikkelingen van inlopen e.d.;
- de inzet van professionele ondersteuning, 'de kleurenmenger', verder uit te werken en dit product aan de afzonderlijke gemeenten of sub regio's als zodanig ter beoordeling aan te bieden;
- bekostiging af te stemmen op het voormalige basistarief AWBZ en dan alleen voor de bezoekers die vallen onder de doelgroep van de Wmo,